

Ranheims-

NYTT

For full kraft -

DESEMBER 1972

NR. 4 - 17. ÅRGANG

Gledelig Jul!

De ivrigste blant oss har allerede hatt anledning til å prøve skiene, og det første adventslys er tent. Tiden er kommet da vi gjerne reflekterer over året som går mot sin slutt. Våre medarbeidere spør seg vel også hvilken motgang og hvilken fremgang som året har bragt med seg for vår bedrift — vår felles arbeidsplass.

Vår sammenslutning med Nordenfjelske Treforedling er i løpet av året fulgt opp og gjennomført på det praktiske plan. Samarbeidspartnere i alle grener av virksomheten har lært hverandre å kjenne, og fra Ranheims side kan vi slå fast at de forhåpninger som vi gjorde oss i startfasen i stor grad har slått til. Med den helhetssløsning som nå er oppnådd har bedriften en tryggere utgangsposisjon for sin videre utvikling. Konserndannelsen har ført med seg et større og rikere industrielt miljø som virker ansporende og inspirerende i vårt daglige virke.

Som kjent har konsernet i løpet av året vokset sterkt ved sammenlutning med Orkla Skogindustri og ved overtakelse av flere større trelastbruk i Østerdalen-Solør. Navnet er endret til Norske Skog-industrier A/S, og med nærmere 2500 ansatte og en årsumsetning på over 500 mill. kroner er konsernet nå et av landets største industriforetagender.

Årets sentrale spørsmål var om vårt land skulle bli tilsluttet EF. Når vi nå som nasjon har sagt nei til dette samarbeid, må også vi på Ranheim trekke konsekvensene derav. Som vi orienterte om foran valget, må vi i den nåværende situasjon regne med større usikkerhet for den fremtidige utvikling, høyere tollbelastning for vår eksport, ved siden av andre ulemper. Med forenede krefter og en helhjertet innsats fra hver enkelts side må vi alle prøve å komme over disse vanskeligheter. Vi kan bare håpe at våre myndigheter på sin side bidrar til levelige vilkår for vår treforedlingsindustri gjennom sin avgiftspolitik og ikke minst ved å ta hensyn også til industriens krav i de forestående forhandlinger om en handelsavtale med EF.

Økonomisk sett tegner året til å bli noe bedre enn 1971. En viss produksjonsekning, en bedre ordrestruktur, kombinert med intern rasjonalisering er blant de faktorer som har bragt oss et stykke fremover. Kapasiteten i sekkefabrikken er i årets løp økt betraktelig ved anskaffelse av nye maskiner. I bølgepappfabrikken er det bygget til et større lagerlokale og anskaffet en ny printer slotter, og om et par måneder er vår nye avdeling for pappemballasje satt i drift. Og innen årsskiftet vil også det nye papirlager være gjenreist etter brannen. Disse nyervervelser vil gi oss en bredere basis for fortsatt fremgang, og med litt hjelp av den lenge ventede konjunkturoppgang skulle utsiktene for 1973 tross alt være gode.

Til slutt vil jeg på bedriftens vegne takke våre medarbeidere for samarbeidet i det gamle år, og jeg ønsker hver især en

GLEDELIG JUL OG ET GODT NYTT ÅR!

Fredrik Kjør

Bedriftsavis for **RANHEIM PAPIRFABRIKK** **RANHEIM**

Innhold:

	Side
En fest og et budskap ..	1
Bedriftsdemokrati	3
Protokoll	4
Fra R.P.s historie	9
Pensjonsalderen	11
Farvel til gum.avd.	14
Opplæring	16
Fra vernefronten	17
Organisasjonsendringer	18
Ranheimslokta	27
Personalia m. m.	

★

Omslagsbildet:

Pen granskog innover mot
Aunvottan

Foto E. Ahlberg

★

Redaksjonskomiteen:

F. Kiær
E. Ahlberg
T. Barstad
K. Hilmarsen
A. Wæraas
A. Møller

Redaktør:

B. Moksnes

En fest og et budskap

Vår julefeiring har i mange år vært under sterk kritikk. Men Ola Nordmann lar seg ikke rokke. Han vet hvordan han vil ha julen. Den bygger på solid, gammel tradisjon, påpluset tydelige merker av nåtidens høye levestandard. For en gangs skyld vender han det døde øret til ropet om sult og elendighet ute i verden og blir i stedet raus og gavmild mot sine egne, familie og venner.

Men ikke alle krav han stiller til julen lar seg måle i forbruk av penger eller i anvendt tid til forberedelser. Til julen hører også en stemning som klart skiller den ut fra dager ellers. Og motivene på våre julekort bl. a. er en klar indikasjon på hva det er som rører seg inne i oss nå ved juletider. Selv moderne stilisert formgivning rører ikke ved det tradisjonelle innhold.

Svakest står kanskje julens budskap for vår bevissthet. Her synes moderne kritikk og tenkning å ha vært mer vellykket i sine framstøt. De aller fleste deltar riktignok fortsatt i det gamle seremoniell som hører høytiden til. Men mange har nok store vansker med å

tillegge disse ting noen særlig betydning. Dette er i og for seg ikke noe nytt. Det nye er at mens man tidligere stilte seg skeptisk til juleevangeliets beretning, tror man nå at det også er bevist at man her har med et fromt eventyr å gjøre. Men i denne tro vil vi erklære vår uenighet. Juleevangeliet står likt med vårt bibelske kildemateriale for øvrig. Vi kan betvile dets troverdighet, men ikke motbevise den. Og at barnet i krybben er Guds Sønn og den Frelser Gud har sendt til verden, kan selvsagt også betviles, men heller ikke motbevises.

Foran dette barnet står alle likt til alle tider. Her begynner man seg på troens område, klart tilkalt i et budskap om frelse. Og vår avgjørelse i denne sak kan ikke skje hverken på tradisjonens eller med fornuftens støtte. Her er det andre deler av vår personlighet som trer i funksjon. Det er utlevering av selve nøkkelen til vår personlighet, vår vilje, det her står om, den makt som dominerer både vår tenkning og våre handlinger. Vi aner da også rent instinktivt at det medfører en viss risiko å innlate seg med Jesus. Vår reserverte holdning til ham er betinget av vår anelse om at vi står overfor en person som kan gi vårt selvliv en hard medfart og som utfordrer til et liv annerledes enn vi måtte ønske det. Budskapet har ikke mistet sin kraft, men mange har mistet frimodigheten til å slippe det inn på seg. Paulus' reservasjonsløse påstand om at «Evangeliet er en Guds kraft til frelse for hver den som tror» står fortsatt ved makt. Men frelse i den mening Bibelen tillegger den, kan umulig virkeliggjøres uten at det skjer noe med oss. Og det er den avgjørelse vi stadig står overfor når vi hører julebudskapet: Vil jeg la dette skje med meg?

Med ønske om en god jul.

Hilsen
Per Kne

Bedriftsdemokrati

I lov av 12. mai 1972 om endringer i lov om aksjeselskaper er de ansatte sikret rett til representasjon i aksjeselskapers styre og i bedriftsforsamlingen. Den vedtatte lov gjelder for selskaper som driver bergverksdrift og for selskaper som driver industrivirksomhet, og gjelder således inntil videre ikke i de øvrige næringer. I det etterfølgende skal vi på anmodning gi en generell orientering om lovens innhold og det utkast til forskrifter som er utarbeidet av Kommunal- og Arbeidsdepartementet.

Av loven fremgår det at selskap som i de siste 3 regnskapsår gjennomsnittlig har hatt mer enn 50 ansatte, kan et flertall av de ansatte kreve at inntil 1/3 dog minst 2 av styrets medlemmer med varamenn velges av og blant de ansatte.

I selskaper som i de 3 siste regnskapsår gjennomsnittlig har hatt mer enn 200 ansatte skal det velges en bedriftsforsamling på minst 12 medlemmer istedenfor representantskap. 2/3 av medlemmene med varamenn velges av generalforsamlingen. 1/3 av medlemmene med varamenn velges av og blant de ansatte.

I selskaper som har bedriftsforsamling velger bedriftsforsamlingen alle styremedlemmer og forretningsfører hvor vervet medfører sete i styret.

Bedriftsforsamlingen kan vedta anbefalinger til styret om en hvilken som helst sak. Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets resurser, eller rasjonalisering, eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken. Vedtak som treffes av bedriftsforsamlingen kan ikke overprøves av generalforsamlingen.

I selskaper med over 200 ansatte hvor det etter aksjeloven skal opprettes bedriftsforsamling, skal det senest på den første ordinære generalforsamling etter 1. januar 1973 fastsettes antall medlemmer i bedriftsforsamlingen. Aksjonærene velger her sine medlemmer og varamenn til bedriftsforsamlingen.

Senest 14 dager etter at denne generalforsamlingen er holdt skal det for valg av de ansattes representanter opprettes et valgstyre. Valgstyret skal bestå av minst 3 personer med stemmerett, hvorav en formann og en viseformann. De ansatte og selskapets ledelse skal ha anledning til å få minst en representant i valgstyret. Valgstyret skal fastsette datoen for valget og kunngjøre denne med en frist på 2 måneder. Valgstyret skal sørge for at det foreligger en liste over de som har stemmerett. Alle som på valgdagen har vært ansatt i selskapet i hovedstilling i minst 3 måneder har stemmerett uansett alder, organisasjonsforhold eller om man er såkalt høyere funksjonær eller arbeider. For å kunne bli valgt må man imidlertid være myndig og for øvrig tilfredsstillende de krav som aksjeloven stiller og ha vært i hovedstilling i selskapet sammenhengende i minst et år før valgdagen. Valgstyret skal lede valget og utarbeide nødvendige retningslinjer for gjennomføringen. Valgstyret vil oppfordre til forslag på kandidater, vurdere om disse tilfredsstiller de fastlagte krav, og undersøker om de foreslåtte kandidater er villig til å motta valg. De godkjente forslag på kandidater til valget skal kunngjøres senest 7 dager før valgdagen.

Selve valget skal finne sted senest 3 måneder etter at forannevnte generalforsamling er holdt. De ansatte velger medlemmene til bedriftsforsamlingen direkte av og blant de som er ansatt i selskapet. Valget skal være hemmelig og skriftlig. Valget skal foregå som flertallsvalg. Dersom imidlertid 1/3 eller minst 200 av de ansatte skriftlig krever det senest 6 uker før valgdagen, skal valget foregå som forholdstallsvalg.

Alle medlemmer av bedriftsforsamlingen har rett til å foreslå medlemmer til styret. Den som skal velges må tilfredsstille de krav aksjeloven stiller. Dersom et medlem eller en varamann i bedriftsforsamlingen blir valgt som medlem eller varamann i styret opphører vervet som medlem av bedriftsforsamlingen og varamann

nen tar hans plass for resten av valgperioden. Bedriftsforsamlingens valg av medlemmer til styret skal dersom 1/3 av medlemmene i bedriftsforsamlingen krever det foregå som forholdstallsvalg.

Imidlertid er det klart at de representasjonsregler som loven og de utarbeidede forskrifter fastsetter, ikke umiddelbart vil passe så godt i alle de typer bedrifter loven omfatter. Særlig for konsernbedrifter slik tilfellet er for vårt vedkommende, er bestemmelsene ikke uten videre anvendbare om man skal kunne oppfylle de intensjoner loven har om bedriftsdemokrati. Det blir derfor opprettet en nemnd hvortil bedriftene kan søke om unntak fra loven om forskriftenes regler dersom loven om forskriftene vil medføre vesentlige ulemper eller er uhensiktsmessige for gjennomføringen av de ansattes rett til representa-

sjon i selskapets besluttede organer. Det heter i forskriftene til loven at det ved avgjørelser i slike tilfeller skal legges vekt på bl. a. om selskapet står i et slikt forhold til et eller flere andre selskaper at lovens ordning ikke passer. Det tenkes da her spesielt på konsernbedrifter.

Dersom nemnda innvilger unntak fra loven og forskriftenes regler, kan en sette vilkår for unntaket. Slike vilkår skal ta sikte på å etablere representasjonsordninger som i størst mulig grad sikrer de ansatte medbestemmelsesrett som er i samsvar med det formål loven skal tilgodese.

Vår bedrift, som er en del av konsernet Norske Skogindustrier A/S, vil omfattes av de ordninger som blir gjeldende for konsernet. Hvilke ordninger dette vil bli er det for tidlig å si noe om, men disse spørsmål er for tiden under utredning.

K. H.

Bedriftsutvalget

Protokoll fra møte 26. september 1972

Bedriftsutvalget ved Norske Skogindustrier A/S, Divisjon Ranheim Papirfabrik, holdt møte i konferanserommet i mek. verksted fra kl. 1800.

Til stede: Fredrik Kiær, Gunnar Borhaug, Erling Dyblie, Kjell Hilmarssen, Audun Møller, Øistein Saksvik, Peder Myhre, Erl. Wiik, Aud Eidem, Arnfinn Knutsen, Aksel Berge, Arne Reitan, Morten Lillefloth.

Forfall: Johan Svendsen.

Dagsorden:

1. Orienterende meddelelser fra bedriftsledelsen
2. Effektivisering
3. Avdelingsutvalg
4. Spisested på Ranheim
5. Eventuelt
 - a. PM 3's fremtid
 - b. Ranheimsgården, gårdsbruket
 - c. Tømmeplass i fjæra
 - d. Parkeringsplasser
 - e. Prospektkort over bedriften med omegn

I sin oversikt over den aktuelle situasjon omtalte Fredrik Kiær utsiktene for bedriften etter at det nå er avklart at Norge kommer til å stå utenfor EF. Som det nå er blitt forklart i redegjørelser til våre medarbeidere, vil denne situasjon medføre en usikker fremtid for vår bransje og for vår bedrift. Dersom vår eksport til England blir tollbelagt, betyr det en utfgiftsøkning for oss på ca. 2 mill. kroner pr. år, og vi kan bare håpe at Norge i en handelsavtale med EF kan oppnå lempninger i tollbestemmelsene slik at vi kan unngå slike ekstrauttellingene som det i dagens situasjon ikke er mulig å finne dekning for. Resultatet av folkeavstemningen vil måtte medføre en revurdering av konsernets investeringsplaner, noe som i sin tur også vil berøre Ranheim. Det er således f. eks. helt uvisst hva tid vi kan regne med en fornyelse av cellulosefabrikken. Ett er imidlertid sikkert, at de ekstra vanskeligheter vi

kommer til å møte i tiden fremover vil kreve en ekstra innsats av hver enkelt av oss, men vi må håpe at vi med felles anstrengelser og i godt samarbeid skal kunne overvinne disse vanskelighetene.

Driftsmessig har vi den senere tid oppnådd en viss bedring først og fremst ved en bedre ordrestruktur og mer rasjonell produksjon. Prisene på våre produkter har vært uforandret gjennom hele året. Vi er blitt påført betydelig tap etter devalueringen av pund sterling i juli. Som følge av bestemmelsene om prisstopp kan vi ikke regne med generell økning av innlandsprisene. Hva angår eksport, er det håp om en viss prisøkning mot slutten av året. Omkostningene må vi regne med vil øke i tiden fremover, slik at vi totalt sett må innstille oss på enn ytterligere innsnevring av vår fortjenestemargin som bare kan kompenseres ved intern effektivisering.

Kiær omtalte brannen i papirlageret 6. juli og uttrykte stor anerkjennelse for godt utført arbeid både til brannmannskapene og til de som har hatt alt strevet med opprydding og oppgjør etter brannen. Lageret vil være gjenoppbygget allerede i desember.

Kiær henviste til de meddelelser som er sendt ut vedrørende nedleggelse av limbåndavdelingen. Bakgrunnen for dette er at markedsgrunnlaget på lengere sikt ikke antas å være tilstrekkelig for å opprettholde denne avdeling. Også i denne produksjonsgren går utviklingen mot større enheter, og vi har valgt i tide å ta konsekvensene av dette. Det er inngått en samarbeidsavtale med Rasch & Co. som er landets ledende produsent av limbånd, og vi overtar som leverandør av råpapiret til denne produksjon. De ansatte i limbåndavdelingen vil som kjent bli tilbudt annet arbeid ved bedriften.

Vi setter store forhåpninger til avdelingsutvalgene som nu er kommet i arbeid. Her vil alle medarbeidere ha anledning til full medvirkning i alle utredninger og planer for den fremtidige utvikling i den enkelte avdeling.

Gunnar Borhaug opplyste at produksjonen i papirfabrikken har gått bra, bortsett fra fortsatte vanskeligheter med PM 6. Det er nå satt opp et

program sammen med NEBB for å finne åpenbare feil som må være til stede vedrørende reléer og instrumentering.

Vi har fått forbedret kvistmasse-system på PM 5 og ny guskrogpe-handling for PM 6, som viser gode takter. Opplæring av mannskapene er fortsatt dårlig, og Borhaug ga uttrykk for stor tiltro til de nye opplæringstiltak som nå settes i gang.

I etterbehandlingsavdelingen forsøker vi å trimme ranit-maskinen til øket produksjon, slik det vil være behov for når den nye stanseavdelingen kommer i drift. Pressverktøyet er revidert og planen om å bruke PM 3 motor for drift av maskinen er nå realisert. Ny limtype er likeledes under utprøving, og det kan fortsatt bli nødvendig med ytterligere tekniske forbedringer på maskinen.

For øvrig mente Borhaug at produksjonen i etterbehandlingsavdelingen har gått bra og produktiviteten har vært bra. Effektiviseringsforslag bearbejdes for ark, asfalt, krepp og hylseviklemaskin ved arbeidskombinasjoner og mannskapsreduksjon. — Sortering av ark er fortsatt arbeidskrevende og kostbart.

Det har vært en del problemer som følge av brannen i papirlageret, ved at det har vært vanskelig å få råvarene unna, og dermed er det blitt en dårlig flyt i produksjonen.

Erling Dyblie orienterte om at råvarene ennå har samme priser som tidligere i år, og at det er en avventende tone om prisene for neste år. Cellulosen vil trolig gå opp fra 1/1 1973, men det gjenstår å se om forbrukerne vil akseptere dette. For øvrig er det et konstant kostnadspress på maskiner, deler og rekvisita som øker våre omkostninger.

Audun Møller pekte i sin orientering på at cellulosefabrikken fikk en uheldig start etter ferien som følge av problemet i sodahuset, ved at viften som leverer forbrenningsluft måtte repareres. Vi klarte å redusere gammel beholdning av virke på Løkken tidligere i året inntil nytt virke igjen har fylt opp plassen.

Fyrkjelen er nå godkjent for fjernbetjening, og sodahus-betjeningen trimmes i disse dager ved at fyrbøtterne er i sodahuset. Angående poly-

sulfidprosessen er det vanskelig å be-
regne celluloseproduksjonen som føl-
ge av tilførsler utenfra, men trolig
har prosessen gitt utbytteøkning mot
tidligere.

Sekkefabrikken har fått nytt pro-
duksjonsutstyr med to nye maskiner,
og bør kunne tilfredsstillende salget for
neste år.

I bølgepappavdelingen har vi hatt
en annen ordresammensetning enn
beregnet, med mye håndarbeid. Det
er ønskelig med større andel av stan-
dardkasser. Produksjonen er plass-
krevende, og vi må ofte ligge med
store lagre. Lageret er ofte helt fullt
med ferdigvarer også i produksjons-
lokalene.

Transportavdelingen er vel den av-
deling som mest har merket følgene
av brannen i papirlageret. Vi mistet
bare en truck, men vi har fått lengere
transportveier samt det forhold at vi
har lager på Dora II, hvor vi må ha
folk. Det har vært vanskelig å få låne
trucker med klemmer. Imidlertid er
det vist god innsats i transportavde-
lingen, og man har holdt unna for
maskinene. Hvis været blir dårlig kan
vi imidlertid gå en vanskelig tid i
møte fremover. En ny truck er bestilt.

Øistein Saksvik orienterte om føl-
gende utviklingsarbeider:

I cellulosefabrikken er polysulfid-
kokemetoden med tilsetning av 1,6 %
svovel, godkjent av Røykskaderådet.
Fortsatte kontroller av kokeutbytte
med polysulfid-metoden pågår.

I Papirfabrikken er nytt guskgrup-
pørøverk montert for PM 6. Forand-
ringer i massesystem i forbindelse
med installasjonen pågår. Svovelsyre
er nå påfylt svovelsyretank og forsøk
starter i uke 40. Utbedringer av ut-
skuddsopplosning bearbeides.

I etterbehandlingsavdelingen er
PM 3's drift satt inn på klistremaskin
og ser ut til å virke tilfredsstillende.
I Sekkefabrikken er den nye hylse-
maskin 4 og bunnlegger 4 på det nær-
meste ferdig innkjørt. Hylsemaskin 2
og bunnlegger 1 vil i november bli
overhaldt.

De bygningmessige arbeider i den
nye stanseavdelingen går etter planen
og bygget er beregnet å være under
tak i oktober. Hovedmaskinen er be-
stilt og montasje er planlagt å starte
i desember måned.

Anbud fra Gunnar Thesen A/S på
gjenoppbygging av lager er aksep-
tert, og arbeidet beregnes ferdig før
jul. Flytting av pakkeri og nytt
truckverksted utredes.

Kjell Hilmarsen orienterte om
mannskapssituasjonen og pekte på at
vi fremdeles ikke makter å lære opp
nyansatte i den utstrekning det er
nødvendig. Særlig store har prob-
lemene vært i papirfabrikk og cellu-
losefabrikken, hvor turn-over-proble-
mene er størst. Han understreket nød-
vendigheten av at alle ansatte går
hundre prosent inn for å gjennomføre
de opplæringstiltak som nå settes ut
i livet i henhold til innstillingen fra
Lønns- og Samarbeidsutvalget. Vi må
fortsatt regne med vanskelig mann-
skapssituasjon fremover mot våren
1973.

Av nye interne og eksterne kurs og
kursopplegg for videregående opp-
læring opplyste Hilmarsen at et
driftsoperatørkurs sulfatcellulose for
celluloseavdelingen med intern støtte-
undervisning startet i oktober i år og
går frem til april neste år med 10—15
deltakere. Videre startet driftsopera-
tørkurs papir for hovedavdelingen i
september d. å. og går frem til april
neste år med 14 deltagere.

Vi har i høst nettopp avsluttet to
grunnkurs i henholdsvis kjemi for
celluloseavdelingen og i fysikk for ho-
vedavdelingen med intern støtteunde-
rvisning, og tilsammen 10 deltagere.

Et nytt grunnkurs i kjemi for cel-
luloseavdelingen med intern støtteun-
dervisning vil bli startet opp fra fe-
bruar neste år. I arbeidslederoppplæ-
ringen ved NAF/IAL har vi to del-
takere i et kursopplegg som startet i
september og går frem til mars 1973.

Utenom disse oppleggene vil det bli
en rekke spesialkurs som internt før-
stehjelpskurs, internt kurs i papir-
teknologi for salgfolk, internt kurs
for verneombud og internt kurs i tek-
nisk tegning og sveisesymboler for
fagarbeidere m. m.

I en etterfølgende spørsmålsrunde
til de orienterende meddelelser svarte
Klær på spørsmål fra Arnfinn Knut-
sen, at årsaken til brannen i papir-
lageret ennå ikke er funnet.

Erling Wiik viste til de problemer
man hankses med på klistremaskinen,
og mente at man kanskje ville oppnå

bedre resultater om man vender platen på klistremaskinen for å unngå krølling. Man har god erfaring med dette i bølgepappavdelingen. Peder Myhre viste til tidligere erfaring på maskinen og mente at man kun får gode resultater ved god innleggsrull og varme på valsene.

2. Effektivisering.

3. Avdelingsutvalg.

Punkt 2 og 3 på dagsordenen valgte man å behandle under ett, og Arnfinn Knutsen refererte til hovedavtalens samarbeidsbestemmelser, hvor det bl. a. pekes på betydningen av å arbeide for en sunn og riktig rasjonalisering. Han mente imidlertid at bedriften fører en ensidig rasjonalisering, som gjør at vi ikke kommer så fort videre som ønskelig. Som eksempel nevnte han at man i hovedavdelingen har lagt alt til rette for rasjonalisering, men bedriften må ha krav på en skikkelig innsats fra alle ansatte.

På spørsmål fra Kiær om hva man legger i ordet ensidig rasjonalisering, svarte Knutsen at man tenker på at det ikke gjennomføres tilsvarende effektivisering på ledersiden.

Kiær understreket at ordet rasjonalisering gjerne oppfattes som utelukkende et spørsmål om nedskjæring av arbeidsstokken. Han mente ordet effektivisering var mer dekkende, idet spørsmål om besparelser i bemanningen bare er en del av effektiviserings-spørsmålene. Kiær understreket at det er i felles interesse å finne frem til bedre måter å gjøre tingene på. Bedriften søker forbedring på alle sjikt og i alle avdelinger i bedriften. Som eksempel på noe av det som er gjort i den senere tid nevnte Kiær at planleggingsavdelingen har gjennomført en betydelig rasjonalisering ved bedre planlegging og omorganisering av staben. For 3 år siden hadde vi utenlandske konsulenter i bedriften for å etablere økonomiske styrings-systemer med budsjetter og kostnads-kontroll. Dette arbeidet er nå på god vei og er blitt et godt effektiviserings-redskap. Det er grunn til å understreke at bedriften er like observant på problemene hvor de enn måtte være i bedriften. Om ensidighet skulle synes i enkelte avdelinger, er dette ikke tilsiktet.

Peder Myhre understreket betydningen av at vi nå kjører oss inn i en samarbeidsprosess til felles beste. Han mente også at ordet rasjonalisering ikke smaker, og satte et spørsmålstegn ved om det ikke er flere administratorer på golvplanet enn nødvendig. Likeledes pekte han på at et av avdelingsutvalgene ikke er kommet i gang, fordi det skal være sagt fra ledende hold, at når bare avdelingsutvalget kommer i gang skal vi nok få til rasjonalisering. Slike ting mente Myhre svekker tilliten til det samarbeid man ønsker å utvikle.

Hilmarsen opplyste at det for bedriftsledelsen ikke har vært mulig å få bekreftet at det fra noe lederhold er gitt en slik uttalelse. Hilmarsen viste til at han ved oppstartingen av alle avdelingsutvalg har understreket at bedriftens intensjoner med avdelingsutvalgene ikke er å få til en rasjonalisering slik folkene tydeligvis har valgt å oppfatte ordet med utelukkende spørsmål om mannskaps-reduksjoner. Bedriftens intensjoner med samarbeidsutvalgene er å få til et bredt samarbeid på alle felter som angår avdelingenes virkeområde, slik at man sammen kan finne frem til bedre måter å gjøre tingene på for å sikre tryggest mulige og best mulige arbeidsplasser i tiden fremover.

Borhaug pekte på at bedriften og den enkelte avdeling må makte å øke produksjonen pr. ansatt for å overleve fremtiden. For kvalitetsbedring må det systematisk og nøye oppfølging til. Han mente også at en gjensidig meningsutveksling vil bidra til å fjerne mistilliten til hverandres gjøremål.

Møller mente at det i forbindelse med diskusjonen om hva ordet rasjonalisering innebærer var nødvendig å ta et tilbakeblikk på hva som har skjedd i fabrikkene. Han viste til en rekke praktiske eksempler fra de forskjellige avdelinger om hvorledes man er kommet frem til andre og bedre måter å gjøre tingene på.

Saksvik pekte på at fagforeningen har vært flittig til å bruke rasjonaliseringsavdelingen og håpet at ikke misnøyen med bruken av ordet rasjonalisering likestiltes med bruken av rasjonaliseringsavdelingen. — Myhre kunne gi sin tilslutning til nødven-

digheten av å ha rasjonaliseringsavdelingen, men mente man kanskje med fordel kunne se på spørsmålet om et nytt navn på avdelingen.

Kiær understreket betydningen av nå å få etablert avdelingsutvalgene som fora hvor ansatte og ledelse kan diskutere alle spørsmål før avgjørelser blir tatt.

Han avrundet diskusjonen med å gi uttrykk for at det nok er en felles forståelse av hva avdelingsutvalgene skal stå for og hva de skal ta seg av. Han understreket at det er nødvendig at vi hver på vår plass gjør vårt til for å føre arbeidet videre, at vi må være litt robuste og klare å trekke fram det positive og verne om det.

4. Spisested på Ranheim.

Peder Myhre ga en fyldig orientering om fagforeningens drift av Folkets Hus og opplyste at fagforeningen har tatt kontakt med Trondheim kommune med tanke på et kommunalt engasjement eller drift av Folkets Hus som et samfunnshus for stedet. Befaring er allerede foretatt med fritidssjefen i kommunen.

Fagforeningen mener at stedet ligger vel til rette for etablering som et samfunnshus, hvor det i nærheten ligger to idrettsbaner, kafé, frisør og hvor man samtidig har muligheter til utvidelse for ungdomstiltak. Utbyggingsmessig er det muligheter ved å legge igjen bekkene og bygge ut i denne retning.

Kiær ga uttrykk for bedriftens sympati for fagforeningens tanke om å se stort på det og trekke kommunens engasjement hitover. Han mente dog at dette vel er uavhengig av spørsmålet om kantine i bedriften. Det er et latent behov for kantine i bedriften som man kanskje bør se nærmere på.

5. Eventuelt.

- På spørsmål om PM 3's fremtid, svarte Saksvik at maskinen trolig må rives når vi har behov for plassen.
- På spørsmålet om gårdsdriften ved Ranheim Vestre, svarte Kiær at det er foretatt en grundig utredning om gårdens fremtidige drift, som følge av dårlig økonomi ved bruket. Konklusjonen er blitt at det er nødvendig med en omlegging også som følge av at det

er vanskelig med kvalifisert arbeidskraft og krav om modernisering av fjøset. Man har ikke fått endene til å møtes, og når man tenker på fremtidig motorvei og trafikkmaskin på Ranheim, vil det være riktig å legge om driften i tide, med avtrapping av fjøsdriften over et års tid. Av flere utredede alternativer har man valgt å ville gå over til ren korndrift som gir størst økonomisk bærekraft fremover med minst investeringer og mannskapsbehov.

- Knutsen fremmet spørsmålet om muligheter for tømme plass i fjæra for bedriftens ansatte.

Møller svarte at saken har to sider ved at det i renovasjonen på Ranheim er forbud mot avfallsplass på Ranheim. Derne trenger vi plassen til avfallet fra bedriften. Men hovedårsaken til at stedets befolkning ikke har anledning til å tømme avfall i fjæra er helserådets forbud mot dette. Helserådet ønsker allerede nå å se nærmere på vår avfallsplass for å vurdere om ytterligere restriksjoner er nødvendig.

- Spørsmålet om asfaltering og utvidelse av parkeringsplassene ved E6 må utstå til de pågående byggearbeider i området er ferdig.
- Knutsen viste til at det i dag er umulig å få kjøpt et prospektkort over stedet, noe han mente det var behov for å finne en ordning på. Kiær var enig i at vi bør finne en løsning på dette spørsmål og mente at vi i bedriften har tilstrekkelig billedmateriale av bedriften og omegn til å få kjørt opp prospektkort. Bedriften vil søke å følge opp dette.

K. H.

Av Ranheim Papirfabriks historie

(Forts. fra nr. 3 1972)

Huggeribrannen i 1937

Forholdene i 1937 gjorde ikke denne ombygging mulig. Da Den norske Creditbank etter årsskiftet 1936/37 tok opp sitt forhold til Ranheim, som viste en bankgjeld på forskjellige konti på tilsammen ca. kr. 3.636.000, uttalte den som en forutsetning at utlegg til om- eller nybygginger ikke måtte finne sted uten at sådanne planer i hvert tilfelle ble forelagt banken til godkjennelse.

Plan for ombygging av PM 2 må ha vært forelagt banken og blitt approbert, idet i møte 25/5 besluttet direksjonen å foreta ombyggingen. Det var et beløp på ca. 100.000 kroner det dreiet seg om. Ombyggingen ville for det første forbedre kvaliteten av papiret og videre øke døgproduksjonen med 1—1.5 tonn. Noen uker etter ble denne beslutning omgjort. Man bestemte at i stedet for å bruke de 100.000 kroner til ombygging av maskinen skulle de disponeres til andre forandringer, i cellulosefabrikken.

Den 13. februar hadde huggeriet brent med den følge at hele fabrikken sto til i begynnelsen av april. Det ble

et produksjonstap på over 2000 tonn. Det var slemt, — året var gått inn i de lyseste auspisier, stigende marked og faste priser. Den stigende etterspørsel var fremkalt bl. a. ved nye anvendelser av kraftpapir, til esker og kasser. Markedet steg fortvarende, tross storekspansjon av kraftpapir i USA, denne gang mest i sørstatene, inntil Wall Street gjorde bråvending i september og satte «skrekk for alt som lagerbeholdning og ordrer heter».

På det utenlandske marked foregikk alle forretninger i Scankrafts regi. Kartellet foretok i løpet av årets første 6 måneder 4 ganger prisforhøyelser med tilsammen 77 sh pr. tonn på United Kingdom og 85 sh på de øvrige markeder. Og de prisene holdt seg også etter omslaget på høstparten, som bevirket absolutt stans i enhver ordretilgang. — Scankrafts politikk måtte da gå ut på å begrense produksjonen. Det var ubehagelige forhold å komme opp i, men man mente på Ranheim — og med rette — at svikten var bare rent forbigående og at det reelle verdensbehov av kraftpapir

ville bringe markedet på fote igjen når tilliten kom tilbake og the merchants lagre tok til å tømmes. Under et Scankraft-møte i slutten av november notertes på den ene side at produksjonsomkostningene var stigende, men ordretilgangen var noenlunde tilfredsstillende til priser som lå over Scankrafts minimumspriser.

Under 1936 har vi tatt på forskudd ved å notere avtalen om kvoteordningen på det innenlandske marked. Den betegnes i Ranheims årsberetning som årets store begivenhet på det innenlandske kraftpapirmarked. Avtalen ble undertegnet av Sulfatgruppens medlemmer 24. mai med tilbakevirkende kraft fra 17. desember 1936. Det var et kvantum på ca. 12 000 tonn som ble omfattet av ordningen, som ikke bare fordelte kvoten men også satte minimumspriser. Fra mars ble prisene forhøyet med effektivt 80 kroner pr. tonn. Avtalen var i første omgang bindende til utgangen av 1940.

Om kvoteavtalen uttales i Ranheims årsberetning bl. a.: « — Den nu oppståtte situasjon med minsket etterspørsel og frykt for lavere priser ansees kvoteavtalen i dag å være av større verdi enn under de oppgangstider da den ble dannet. Dette gjelder så vel avtalens medlemmer som kundene.»

Som følge av stansen ved huggeriets brann ble Ranheims produksjon i 1937 ikke så stor som den skulle ha vært. Man kom opp i 11.802 tonn pakket papir til en produksjonspris som gjorde et hopp fra kr. 254,60 i 1936 til kr. 289,19 i 1937. Det var stig-

ninger på postene celluloseved og reparasjoner. Posten celluloseved kunne oppvise det tilfredsstillende bilde at prosenten av tømmer gikk ned fra 27 % i 1936 til 14 % i 1937. Tilgangen på sagbruksavfall var i 1937 større enn i noe år tidligere, så man kunne selge noe av det sliptømmer som var kjøpt. Tilgangen av flis kommende år ble bedømt å bli mer enn tilstrekkelig.

Ranheims årsregnskap for 1937 ble helt tilfredsstillende må vi si. Driftsoverskuddet var kr. 477.000,—, det høyeste siden 1917. Med unntak av kr. 6000,— ble det brukt til avskrivninger.

Vi skal notere oss hva som uttales til slutt i årsberetningen: «Så usikre som utsiktene er for inneværende år (1938) må vårt program være å anvende de beløp, som vi tross alt håper at det må bli mulig å inntjene, til avdrag på vår bankgjeld. De forbedringer som det fremdeles ville være ønskelig å få gjennomført får da foreløpig utstå.»

Tross det gode årsresultat var nemlig bankgjelden og annen gjeld av samme kategori øket med ca. 40.000 kroner.

På generalforsamlingen 1/7 1937 opptrådte en ny innehaver av ca. 1/3 av aksjemassen: A/S Custodia, representert ved skipsreder Nils Astrup, som var innvalgt i direksjonen året i forveien. Det var direktør Sejersted Bødtkers — alias Hambros Bank eller Power investment Corporation — aksjer som var overtatt av Custodia, en nydannelse av en Fearnley-gruppe II.

(Forts.)

Nedsettelse av pensjonsalderen

For å sikre oss riktige informasjoner om den nye pensjonsalderen på 67 år, henvendte vi oss til direktør Per Sjurseth, Trondheim Trygdekontor, hvor vi fikk disse spørsmål besvart:

Spørsmål 1. Jeg ser av annonser i avisen at pensjonsalderen i folketrygden skal settes ned fra 70 til 67 år fra nyttår. Hva vil denne endringen bety i praksis?

Svar: Endringen tar først og fremst sikte på å imøtekomme tidligere udekede pensjonsbehov for personer i aldersgruppene 67 til 70 år. Vi må regne med at det er mange i disse aldersgruppene som har behov for pensjon, og som nå ser fram til å kunne få pensjon. Ved denne endringen kommer vi med hensyn til selve pensjonsalderen mer på linje med våre naboland. Det spesielle i vårt nye system er imidlertid at pensjonsalderen ikke er fast. Den elastisitet som er bygget inn i ordningen gjør at den enkelte — innenfor visse grenser — nå vil kunne tilpasse tidspunktet for pensjonsuttaket og størrelsen av pensjonen etter ønske og behov. På denne måten vil overgangen mellom full beskjeftigelse og ren pensjonisttilværelse kunne skje trinnvis mellom 67. og 70. år.

Spørsmål 2. Dette med individuell tilpasning høres interessant ut. Er det faktisk adgang til selv å bestemme over sitt pensjonsuttak?

Svar: Ja, men for den som har ervervsinntekt er det en viss begrensning. Hovedregelen er at pensjon og fremtidig ervervsinntekt ikke må overstige 80 prosent av den tidligere ervervsinntekt. Innenfor denne ramme kan man ta ut hel, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ pensjon. Jeg må fremholde at det gjelder lempeligere regler for personer med lav tidligere ervervsinntekt. Et viktig poeng er at man alltid kan velge mindre delpensjon enn den som 80-prosent-regelen gir adgang til.

På den annen siden kan man fritt redusere sin arbeidsinnsats — og sin ervervsinntekt — og derved få rett til å ta ut en større del av den pensjon

som er opptjent ved fylte 67 år enn man ellers kunne.

Fra fylte 70 år får man som tidligere hele sin alderspensjon uten hensyn til fremtidig ervervsinntekt. I denne forbindelse er det viktig å huske på at det som kompensasjon for at man før fylte 70 år ikke tar ut pensjon, eller bare tar ut en del av pensjonen, ytes et ventetillegg.

Spørsmål 3. De nevnte at det gjelder lempeligere regler for trygdede med lave inntekter. Kan De forklare dette litt nærmere?

Svar: Ja, bestemmelsene er slik at den som har lavere ervervsinntekt enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp kan ta ut hel pensjon uten hensyn til tidligere ervervsinntekt. Grunnbeløpet er foreslått satt til 8500 kroner fra nyttår. Hvis dette blir vedtatt av Stortinget, vil altså den som har en ervervsinntekt mindre enn 4250 kroner kunne ta ut hele sin alderspensjon. Trygdet med inntekt over halve grunnbeløpet, kan ta ut delpensjon etter spesielle regler.

Spørsmål 4. Er det bare de som tidligere har vært yrkesaktive som kan ta ut pensjon fra fylte 67 år?

Svar: Nei, slett ikke. Adganger til å ta ut pensjon fra fylte 67 år gjelder for alle — også for den som ikke har vært aktiv i yrkeslivet.

Spørsmål 5. Jeg ville tro at de som har fylt 67 år straks vil ta ut så mye som mulig av sin alderspensjon, alle som én.

Svar: Det vil nå tiden vise. Som jeg nevnte, ytes et ventetillegg for den del av pensjonen som ikke tas ut. Ventetillettet utgjør 9 prosent pr. år ($\frac{3}{4}$ % pr. måned).

Ventetillettet er fastsatt slik at den trygdede i normaltilfellene får kompensasjon for den pensjon som ikke tas ut. Regnet etter gjennomsnittlig levealder vil altså den som ventet med å ta ut sin pensjon få omtrent samme totalbeløp utbetalt som den som tar ut sin pensjon fra fylte 67 år.

Ventetillegget utbetales som et varig tillegg fra det tidspunkt man tar ut hel pensjon, senest fra fylte 70 år, og det beregnes av den til enhver tid senere løpende alderspensjon — altså grunnpensjon og tilleggspensjon. — Størrelsen av ventetillegget i kroner vil således følge med i den alminnelige økning av folketrygdens stønadsnivå.

Spørsmål 6. Ventetillegget er altså en premie for dem som fortsetter i arbeidslivet etter 67 år?

Svar: Det kan man i grunnen ikke si. Ventetillegget skal gi kompensasjon for å vente med å ta ut pensjonen — helt eller delvis. Ikke noe mer. Det er imidlertid gitt andre bestemmelser som kan stimulere til fortsatt arbeidsinnsats. Samfunnet er interessert i at de som har arbeidsevne og arbeidslyst fortsetter i sitt arbeid ut over 67 års alder. Også den trygdede bør være interessert i dette hvis det gir større trivsel for ham enn pensjonisttilværelse vil gjøre. Poenget er at det tjenes opp ytterligere pensjonsrettigheter hvis man har arbeidsinntekt — ut over grunnbeløpet — etter det kalenderår man fyller 66 år. Man kan tjene opp ytterligere pensjon for inntil tre år. Ventetillegg og ytterligere opptjente pensjonsrettigheter kan i sin tid føre til merkbart økte pensjonsrettigheter i forhold til pensjonen som var opptjent ved fylte 67 år. Samtidig kan systemet — som jeg tidligere har sagt — gi muligheter for å trappe seg ned i arbeidslivet, og for å trappe seg opp som pensjonist. Men for arbeidstakere vil jo realiseringen av et slikt program være avhengig av mulighetene på arbeidsplassen, og av arbeidsgivernes hjelp.

Spørsmål 7. Hva skal den gjøre som ønsker å ta ut sin alderspensjon?

Svar: Han skal henvende seg til trygdekontoet. Det er bostedets trygdekonto som har det beste grunnlag for å orientere den enkelte om hans pensjonsrettigheter. På trygdekontoet vil vi også — så langt vi kan — orientere den enkelte om de muligheter for tilpasning som det nye pensjonssystem gir. Vi har også en spesiell brosjyre til utdeling.

Så langt det lar seg gjøre har vi

sendt en spesiell orientering til alle som er mellom 67 og 70 år, sammen med brosjyren og en kravblankett. Trygdekontoet vil kunne hjelpe til med utfylling av kravblanketten.

Den som allerede har pensjon fra folketrygden enten i form av uførepensjon eller etterlattepensjon vil få sin pensjon omregnet til alderspensjon fra 1. januar 1973, uten at det er nødvendig å sette fram krav om det. Dette vil også gjelde dem som senere fyller 67 år.

Spørsmål 8. Tror De at den enkelte vil være i stand til å velge den løsning som lønner seg best for ham?

Svar: Ingen kan forutse hva som — i pensjonssammenheng — økonomisk sett vil «lønne seg» for den enkelte. Her vil gjenstående levetid få avgjørende betydning, og den kjenner ingen på forhånd — heldigvis. Som jeg har nevnt vil ordningen med ventetillegg i gjennomsnittstilfellet hverken gi vinning eller tap. Det som for den enkelte bør tillegges avgjørende vekt, er etter min mening hensynet til helse, trivsel og økonomisk behov, og ønsket om en trinnvis overgang til den rene pensjonisttilværelse.

Spørsmål 9. Den nye ordningen betyr vel en øket arbeidsbelastning for trygdekontoet?

Svar: Ja visst! Men jeg tror vi er ganske godt forberedt på å gi den orientering som den enkelte måtte trenge, også om størrelsen av pensjonen under forskjellige forutsetninger. De som ønsker vår medvirkning er velkomne til kontoet.

*

For å få rede på hvordan arbeidstakeren skal forholde seg overfor bedriften dersom han ønsker å gå av med pensjon, har vi henvendt oss til personalsjef Hilmarssen som gir følgende orientering:

I odelstingsproposisjon nr. 17 har Kommunal- og Arbeidsdepartementet fremsatt forslag om endringer i Arbeidervernloven i forbindelse med nedsettingen av pensjonsalderen i Folketrygden. Av dette forslag til lovendring fremgår det bl. a. at oppsigelse med fratredden før fylte 70 år

som alene skyldes at arbeideren har nådd pensjonsalder etter lov av 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd, skal ikke anses å ha saklig grunn. Arbeideren plikter på skriftlig forespørsel fra arbeidsgiveren å melde fra om han ønsker å fortsette i stillingen utover nevnte pensjonsalder. Slik melding skal arbeideren gi *senest 6 måneder før pensjonsalderen er nådd*, dersom han får forespørselen i rimelig tid før dette tidspunkt. Arbeideren bør i hvert fall få 14 dager til å bestemme seg.

Da de nye bestemmelser etter forslaget skal tre i kraft allerede 1. jan. 1973, er det ikke mulig å gjennomføre 6 måneders varsel i den første tid. Arbeidstakere som ønsker å slutte ved

fylte 67 år må imidlertid si opp stillingen med vanlig oppsigelsesfrist. Her er det grunn til å minne om at etter lovens § 41 pkt. 3 *gjelder en gjensidig oppsigelsesfrist på 3 måneder til utløp ved slutten av en kalendermåned for arbeidstakere over 60 år med 10 års sammenhengende ansettelse.*

Personalavdelingen har allerede vært i kontakt med og avklart disse spørsmål med en del av våre ansatte som allerede er mellom 67 og 70 år eller som blir 67 år fra over nyttår.

De av våre ansatte som ennå ikke har fått avklart disse spørsmål med bedriften vil få skriftlig forespørsel fra bedriften om hvorledes man ønsker å forholde seg.

Mine problemer

Jeg spør meg ofte selv om hva som kan gjøres for å få alle ved vår bedrift mer interessert i det daglige vernearbeid. Dette er ikke noe separat tilfelle for Ranheim, men går igjen over alt.

Den første betingelse er jo å få *interesserte* medarbeidere som verneombud — formenn og verneutvalgsmedlemmer, men det er heller ikke nok hvis man ikke har avdelingsledere, ingeniører og mestere, som også helhjertet går inn for vernearbeid. Det er jo disse som har myndighet til å få rettet på det som påpekes av vernefolkene.

Jeg tviler ikke på at interessen er til stede, men så er det dette med *tid* til å ta seg av og lese igjennom verne-rapportene og få utført det som påpekes.

Vi får ofte kritikk fra mange hold om at det tar for lang tid før saker og ting blir rettet på, men det er alltid en eller flere årsaker som kommer inn i bildet som gjør at det har tatt lang tid, og det er slettes ikke uvilje eller trenering av saken, og dette må vi da forklare så godt vi kan.

Jeg henstiller atter til alle ansvarlige og ofre litt mer tid på vernear-

Slik avreagerer vernelederen sine problemer

beidet så avgjørelser for vernetiltak ikke blir for lange.

Vern og trivsel hører sammen og har svært meget å si for alle ansatte.

Vernelederen

Et farvel til gummierings- avdelingen vår

*Sittende fra v.: Torleif Kvam, Arne Fridtjofsen, Borge Larsen og Birger Olsen
Bak fra v.: Tore Rustad, Arnulf Wikdahl, Jakob Sverdrup, Roy Eggen,
Knut Eriksen og Jorulf Risholt.*

Tormod ba om en kort omtale av gummieringsavdelingen vår på Ranheim, nå etter at det er besluttet at vår produksjon av limbånd skal opphøre. Årsaken er at vår bedrift etter grundige undersøkelser og vurderinger av den fremtidige markedsutvikling for limbånd ikke regner med vekstmuligheter tilstrekkelig for å gi lønnsom drift. Det er inngått en samarbeidsavtale med vår tidligere største konkurrent på det innenlandske marked, Rasch & Co. A.s i Oslo.

Situasjonen virket noe uforståelig på oss. De to-tre siste årene hadde det vært nok å gjøre for oss 10-12 som hadde vårt daglige virke her. Flere hadde samarbeidet i over 18 år, og arbeidet fløt godt. Vi hadde et sam-

arbeid som vi satte pris på og trivdes med. I produksjonsutstyret var det på et relativt nytt hovedmaskineri gjort investeringer med nytt limanlegg og luftbørste. Vi sto i grunnen godt rustet i konkurransen med dyktige fagfolk og utmerket maskineri for dette spesialprodukt som limbånd er, og da særlig med trykk. Men i ordretilgangen merket vi stagnasjon, selv om salgsbudsjettet for 1972 var satt vel 40 % høyere. Markedsutviklingen må vi nok finne oss i vil skifte — og hyppigere i fremtiden. Og vi må være beredt til å skifte kanskje både yrke og arbeidssted.

Samarbeidsavtalen går ut på at vår produksjon og salg av limbånd overlates til Rasch, mens råpapiet

leveres fra Ranheim. Alle maskiner skal overføres slik at produsenten får et utstyr som passer i baneformat til våre papirmaskiner. Ettersom Rasch måtte søke ny leverandør av råpapir for sin limbåndproduksjon da Torp Bruk hadde innstilt, kom vår erfaring for produksjon av det spesielle råpapir oss til fordel — i konkurranse også med utenlandske leverandører. Bedriften har dermed sikret seg leveransen av råpapir for limbånd innen vårt eget land.

Vi må tenke tilbake til den forsiktede starten avdelingen hadde i 1954, da Stene og Grytbakk måtte finne frem til måtene å kjøre den noe skrøpelige gummieringsmaskinen på, og avdelingsledelsens oppgave ble å utvikle tørkekapasiteten for å få stor nok hastighet til å få flyt i limet. Larsen og J. Paulsen, senere også Eriksen og Fridtjofsen — sørget for reklametrykket på limbåndene. Vi hadde nok uttalelser som gikk i retning av at det gode trykkresultatet solgte våre limbånd mer enn klebekraften var god for. Her manglet vi nok mye erfaring som skulle vise seg å bli dyrekjøpt. Vi tør knapt nevne den gang vi blandet ren sirup i et hardt beinlim — og denne resepten hadde vi en tid til vi fikk et utvalg av limtyper å velge mellom for utprøving på vårt anlegg. Så kom en periode hvor vi hadde anstrengende klebep prøving i arktisk klima på fryserom ned til minus 23 ° C, sommer som vinters tider.

Vi kom da inn på det vanskelige hjemmemarked. Den gang i 50-åra måtte vi skaffe limbåndkvaliteter som klebet godt også ved bruk på de åpne pakkhusene vinters tid.

Det gode oppsving vi hadde i de første 60-årene skapte optimisme, og bedriften innså at de gamle maskiner holdt ikke selv med produksjon på 3 skift. Nytt maskineri ble anskaffet og satt i drift i 1967. Leikvold og Eggen gjorde sin jobb. Innkjøringstiden gikk relativt godt og produksjonen steg opp mot 5 tonn pr. skift. Vi fikk relativt få klager fra våre kunder. Det var jo om å gjøre at alt mindre godt gummiert papir omhyggelig ble pløyd bort, men likeledes at alt prima kom til omrullemaskinen hvor vår ankermann, Wikdahl, tok hånd om kvali-

teten. Her har flere vært til god hjelp i årsperioder. Først Krognes, så Rustad, Olsen og nå Kvam. På flere områder har nå Rustad måttet tre støtte til. Produktet limbånd var ikke ferdig ved avdelingen før Sætervold og Risholt hadde fått en solid pakning på og pakkelisten utfyllt i riktig stand. Produksjonen har gått jevnt. Reserver ved alle arbeidssteder ble dekket ved at hver mann hadde opptil to slike oppdrag. Men de fleste oppdrag måtte Fridtjofsen ta hånd om.

*

Vi som har hatt vårt virke innen gummieringsavdelingen på Ranheim, setter stor pris på den måten bedriftsledelsen gjorde oss kjent med situasjonen, og likeledes at beslutningen ble tatt på en tid da vi er blitt tilbudt nye stillinger på områder hvor bedriften satser på fremtidig utvikling. Så vel som at så mange som mulig kan bli overført samlet til den nye stanseavdelingen.

J. S.

«Og hva er Deres sterke side, frøken?»

«Hittil har mine sjefer vært mest fornøyd med mine svake sider.»

OPPLÆRING

Driftsoperatørkursene

i papir og sulfatcelluloseproduksjon

Det er en gledelig økning i interessen for disse kursene, og i år har 30 mann nå tatt en velfortjent juleferie etter halv-endt kurs.

Sivilingeniør Bryde, som underviser både i cellulose- og papirproduksjon, er en inspirerende lærer og dessuten forfatter av lærebøkene i begge fag.

Det kan neppe herske tvil om at driftsoperatørkursene er kommet for å bli. Det var i år en hel del som meldte seg som interesserte, men som må ha grunnkurs i fysikk eller kjemi først, og disse får sin sjanse på nyåret 1973 med ingeniørene Reitan og Syrstad som lærere.

Når 3-skiftavdelingene nå er kommet så godt i gang med opplæring, er det et spørsmål som naturlig dukker opp. Hva skal vi gjøre for å forhindre at utveksling av erfaringer angående teknisk-økonomiske problemer samarbeidsforhold osv. stopper opp etter kursene? Avdelingsutvalgene er nok et delvis svar på dette spørsmålet, men ellers er det naturlig å tenke på yrkeskonferanser som et ledd i en stadig utviklingsprosess i avdelingen.

Både driftsoperatører, avdelingsledere og krefter utenfra bør kunne gi sine bidrag slik at økonomisk, teknisk og mellommenneskelig forståelse utdypes.

2-skiftsavdelingene

har pr. i dag få tilbud når det gjelder opplæring. En og annen har fått en Sverige-tur til Rikspapperskolan, men dette er for spedt.

I forbindelse med opprettelse av en ny stanseavdeling for massivpappkartonger vil en del av avdelingenes ansatte måtte ut og hente erfaringer. Man vil den første tiden gi teoretisk og praktisk opplæring internt slik at de ansatte har en viss erfaring å bygge på når de reiser ut for å øke sine kunnskaper.

Vedlikeholdsavdelingene

For mek. verksted holdes det i februar et internt kurs i tegningslesing

og sveisesymboler. Innbydelse til å delta går ut i begynnelsen av januar, og vi håper at flere kan være interessert i dette kurset.

Ellers skal vi fortsatt være behjelpelig med støtte til dem som ønsker å ta fagbrev.

Transportavdelingen

Mandag 4. desember startet 4 mann fra transportavdelingen på teorikurs for sertifikat kl. 2. Bjørns Trafikk-skole står for undervisningen, som er kommet i stand med velvillig bistand fra Trondheim kommune.

Ellers er intern truckføreropplæring for nybegynnere klar ca. 15. jan. 1973. Det går ut orientering om dette like før jul.

Interne truckførersertifikater og emblemer er for tiden oppbevart på personalavdelingen, men så snart det første begynnerkull er ferdig, vil alle truckførere som er berettiget til det, få utdelt sine sertifikater og emblemer.

Samtidig sendes ny rutine ut, og de enkelte avdelingsledere blir ansvarlige for at bare truckførere med sertifikat får føre truckene.

Salgsavdelingen

Lab.sjef Houen vil fra ca. 10. jan. 1973 lede et kurs i papirteknologi for salgsavdelingene. Oppbyggingen av kompendium var ferdig 15. desember, og innbydelse til kurset gikk ut umiddelbart etterpå.

Hensikten med kurset er å øke salgsavdelingenes kunnskaper om de produkter de selger og de egenskaper produktene har. Vi håper at dette tiltaket ytterligere skal bedre vår service overfor kundene.

Teknisk personell

En del av våre ingeniører føler behov for å utvikle sine tyskferdigheter, da mye av den litteratur vi har bruk for er skrevet på tysk.

Det er nylig sendt ut innbydelse til et repetisjonskurs som vil bli fulgt opp av lydbåndkurs i teknisk tysk.

Introduksjonskurs

for nyansatte i produksjonen er kommet i gang.

For 1973 er forholdsvis store beløp satt av til dette formålet, som skal tjene til at nyansatte blir så friksjonsfritt i miljøet som mulig. Samtidig er vi sikret at alle nyansatte får den informasjon som det må anses for vesentlig at de sitter inne med.

Jobbopplæringen

vil stadig ha prioritet i tiden fremover. Avdelingen er kommet i gang

med utarbeidelsen av jobbopplæringsprogrammer, men vinter og vår vil nok gå før alt dette er klappet og klart.

Ellers går en rekke enkeltpersoner på kurser eller videreutdanner seg ved NKI, gjennom BI o. l.

Likevel er det en viktig sak som må bearbeides og få sine klare retningslinjer og opplegg i løpet 1973, nemlig *lederutviklingen*. Så snart jobbopplæringsprogrammene er ferdig oppbygd, vil denne saken måtte ha den fulle prioritet.

HM

Nytt fra vernefronten

Fredag 3. november var det stort vernemøte i Trondheim med deltakelse fra Møre, Sør- og Nord-Trøndelag. Hele 300 vernefolk var til stede og opplegget for møtet var meget bra med flinke foredragsholdere, gruppemøter, diskusjonspanel og plenums-møter.

Lege Due Strand snakket om «Helsetjeneste på arbeidsplassen — nye problemer». Han tok for seg definisjon av helsevesenet og kom inn på fysisk og psykisk tilpasning til arbeidet. Forebyggende vernearbeid, helsearbeid og trivsel på arbeidsplassen ble viet stor oppmerksomhet. For å skape et godt miljø på arbeidsplassen nevnte foredragsholderen bl. a. temperatur, lysforhold, støyproblemer, ventilasjon, sanitæranlegg samkvem osv. Miljøarbeidet — overgang fra kroppslig arbeid til styrte arbeidsprosesser, virket ofte ensidig og stressende og medførte store omstillingsvansker.

Den individuelle kontakt mellom avdelingsledelse og arbeiderne mente han var meget viktig, men dessverre ser det ut til at den blir mindre og mindre.

Han nevnte også miljøvern, naturvern, forurensningsproblemer — som nå vies mer og mer oppmerksomhet. Omplussing av eldre folk var ofte et ganske stort problem.

Opplysning, orientering, informasjon begge veier er av meget stor betydning og vies ofte for liten oppmerksomhet, nevnte han bl. a.

Godt organisert vernearbeid med verneleder på heldagsjobb ved større bedrifter mente han var en god investering og det begrunnet han med eksempler fra flere større bedrifter.

Støyproblemene la han meget stor vekt på, likeså lys- og luftforholdene.

Dir. Arnevåg nevnte i sitt foredrag bl. a. at de som er blitt invalider pga. arbeidsulykker koster staten gjennomsnittlig kr. 560.000,—. Uhyggelig store tall, men som tross alt veier lite i forhold til de fysiske og psykiske lidelser disse ulykkelige mennesker må gjennomgå.

Han nevnte også at 80 prosent av vernearbeidet dekkes av formenn og verneombud i sitt daglige vernearbeid. Doktor Mørkved nevnte i sitt foredrag bl. a. at hver enkelt arbeider må analysere sin arbeidsplass og ta opp sine problemer med sitt verneombud og formann.

I diskusjonspanelet, hvor også salen fikk stille spørsmål, kom det fram mange interessante ting.

Alt i alt et meget godt vernemøte som Alstad & co. har all ære av.

T. B.

Organisasjonsendringer

Terje Nafstad

Ingeniør Terje Nafstad er etter søknad overført fra stilling som driftsassistent i celluloseavdelingen til stilling som konstruktør i konstruksjonsavdelingen.

Karl Sverre Eggen

Som ny driftsassistent i celluloseavdelingen er tilsatt ingeniør Karl Sverre Eggen. Eggen tok eksamen ved Trondheim tekniske skole på maskinlinjen i 1971, og har allerede vært noen måneder ved bedriften som reparatør og dreier ved vårt mekaniske verksted.

Jakob Sverdrup

I forbindelse med nedleggingen av gummieringsavdelingen er faktor Jakob Sverdrup tilsatt i Salgsavdelingen, hvor han vil arbeide med salget av papirsekker.

Roar Dahl

Formann Roar Dahl er fra årsskiftet tilsatt som formann i den nye stanseavdelingen. Dahl kommer fra Trondhjems Eske & Mappefabrikk, hvor han er formann og har 9 års erfaring i produksjonen.

Gustav Fossum

Formannsvikar Gustav Fossum er med virkning fra 1. desember tilsatt som formann i bølgepappavdelingen. Fossum har vært ansatt ved bedriften siden 1960, hvorav de to siste årene i bølgepappavdelingen. Han ble formannsvikar for et par år tilbake og har i 1971/72 gjennomgått NAF's arbeidslederopplæring i Trondheim.

Steinar Flatmo

Assistent ved ferdigvarelageret, Steinar Flatmo, er overført til stilling som assistent ved ekspedisjonsavdelingen.

Johan Saksvik

Formann Johan Saksvik i bølgepappavdelingen er med virkning fra 1. desember tilsatt som formann i den nye stanseavdelingen.

Unni Ørndahl

Som ny sekretær ved Personalavdelingen er tilsatt frk. Unni Ørndahl.

*Vi ønsker alle til lykke med sine nye oppdrag,
og ønsker alle nyansatte velkommen til bedriften.*

Å være pensjonist

Henry Mørch

Vi hadde tenkt å få noen uttalelser fra folk med erfaring på området om hvordan det artet seg å være pensjonist, og fant at det kunne passe å kontakte en 75-åring og en som lå 5 år foran i løypa. Den som falt oss i tankene som representant for seniorklassen, passerte riktignok det 8. decennium i sommer, nærmere bestemt 30. juli, og emnet skulle vel egentlig ha vært behandlet i forbindelse med denne begivenhet. Det får nå være som det være vil, vi har kunnet registrere at den formodning vi fremsatte da Henry Mørch gikk av for 12 år siden, — nemlig at han ville bli fullbeskjeftiget selv om han forlot de aktives rekke, har holdt stikk. Avgangen betød bare at han gikk over fra å produsere papir til å fremstille spesialiteter av forskjellig slag. Det er sikkert mange her på Ranheim som kan glede seg over å eie en prydgjenstand fra hans hånd, det være seg treskurd eller kunsttektstil. Friluftslivet har beholdt sin store tiltrekningsskraft. Riktignok forlyder det at han markerte jubileet med å bli passifist og hengt hagle fra seg for godt,

sikkert med en følelse av vemod over at apostlenes hester ikke lenger ville føre ham til fjells.

Det heter at å feriere er å gjøre noe annet, og det samme kan sies om å være pensjonist for Mørchs vedkommende, og at det er den riktige måten å ta det på, er den ungdommelige 80-åringen et godt bevis på.

Ole S. Barstad

Som en passende representant med bare 5 års ansiennitet valgte vi Ole S. Barstad, som runder de 75 den 12. desember. Her var jo mulighetene for direkte kontakt til stede, selv om det skulle vise seg at det ikke var så liketil å oppnå denne. Da det var temmelig lenge siden vi hadde vært nede på Hansbakken, var vi ikke helt sikre på hvilket hus vi skulle stile våre skritt mot, og forela vårt problem for noen representanter for den unge garde som befant seg i strøket. — Barstad? Nei, det bodde ingen med det navn der i nærheten. — I det huset bor Hårberg, der bor Kvam og der er huset til Ola Verten. —

(Forts. neste side)

For ikke å gå helt forgjeves besluttet vi like godt å avlegge sistnevnte herre et besøk.

— Det går fint, sier verten. «Når en bare har noe å holde på med». Og det sørger han for å ha. Kjøkkenet er nymalt, og på veggen viser et elektrisk ur riktig tid. Instrumentet var avskrevet som ureparabelt, men den fingernemme tusenkunstner ga seg ikke før han fikk det til å fungere. Instrumenter er jo Barstads store interesse, og det er ikke lenge mellom hver gang han avlegger sin fordums arbeidsplass et besøk for å se hva man holder på med der. Det er ikke fritt for at han av og til ønsker seg tilbake til instrumentverkstedet, men som regel har han det for travelt med gjøremål på de hjemlige trakter til å hengi seg til den slags tanker.

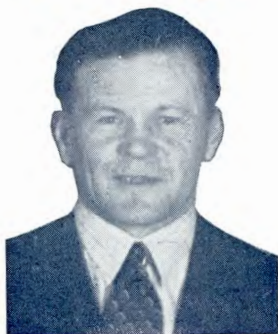
Barstad var jo sterkstrømsmann før han slo inn på svakstrømslinjen, og det er med adskillig munterhet han minnes sitt første forsøk på å mestre skjulte krefter i ledningsnettet (selv om dette var alvorlig nok). Den unge elektrikerlærling var knapt nok kommet innenfor døren til elektrikerverkstedet, da han ble sendt av gårde til sodahuset, hvorfra det var rapportert total mørklegging. Jo, så sannelig der hang det to ledningsstumper oppunder taket. Her skulle det nok bli lys. Det var bare å sette seg vel til rette på godt ledende underlag og gå i gang. Det vil helst gå bra, og det gikk det merkelig nok den gangen også. En får si det var en virkningsfull demonstrasjon av fordelen ved å ofre sikringene en viss oppmerksomhet før man gikk til aksjon. Den gode Ole S. må utvilsomt ha gode lederegenskaper, for det var ikke siste gang han hadde direkte kontakt uten skadevirkninger.

Humøret har nok ikke nådd pensjonsalderen, det er like ungdommelig som før. Det var nok trasig da Barstad ble alene for ca. et år siden, men familie og venner kommer ofte på besøk, og riktig trivelig er det blitt etter at dattersønnen giftet seg og flyttet inn i huset.

Vi mener å ha konstatert at det å bli pensjonist ikke er det dummeste en kan slå inn på. Når bare helsa holder kan det bli fine dager.

A. M.

70 år

Når Ludvig Grytbakk slutter ved årsskiftet, kan han se tilbake på hele 54 år i bedriftens tjeneste, en innsats som er belønnet med så vel Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste som Kongens fortjenstmedalje. Den hittidige aldersgrense passerer han 11. februar.

Grytbakk er født og oppvokset på Værestranda, og der vil han også tilbringe sine dager som pensjonist. Her har han alltid trivdes og har aldri hatt noe ønske om å flytte annet steds hen. I det hele tatt er Grytbakk en mann som er vel tilfreds med tilværelsen, og som alltid har funnet seg vel til rette med det arbeidet han er blitt satt til.

Læretiden hadde han selvsagt i fjæra. Da han så kom opp i fabrikken ble det som sjauer i Syrstads gjeng, som ble betrodd mange spesialjobber, som skifting av kokere, transport av særlig tunge kolli, graving etc. Det var en interessant tid, men det var også trivelig å komme inn på fast jobb i papirfabrikken da den sjansen bød seg. Der fikk han prøve seg i hollenderiet og på storullmaskinene, hvor han likte seg meget bra, og utførte arbeidet til alles tilfredshet. Da kartong-klistremaskinen ble igangsatt i begynnelsen av 40-årene, var Grytbakk blant dem som ble tatt ut som betjening på denne, for så å komme over i gummieringsavdelingen da produksjonen av klebestrimler ble tatt opp.

Grytbakk vet i grunnen ikke hvor han likte seg best. Han fant øyensynlig ut at det å gjøre en god jobb i seg selv var en så stor tilfredsstillelse at de ytre forhold spilte mindre rolle. Det er da heller ikke å undres over at når han nå går over i pensjonistenes rekke, ser på det som en overgang til ny virksomhet som det gjelder å bringe mest mulig ut av, og han tviler ikke på at han skal trives med den.

I sin ungdom var Ludvig Grytbakk en meget spretten kar som gjorde det kvasst på fotballbanen, og flere krets-

mesterskap har han vært med på å erobre. Ellers har han megen glede av å ferdes på sjøen, — noe som jo er rimelig, boplassen tatt i betraktning.

Det er fremdeles 3—4 mål igjen av jordveien, så en del landbruksvirksomhet blir det nok i årene som kommer, og på en slik eiendom vil det alltid bli adskillig annet å henge fingrene i.

Med den innstilling Grytbakk har til arbeidet, må man kunne si at forholdene ligger vel til rette for en trivelig pensjonisttilværelse.

A. M.

Ranheims revyer

Gamle revyviser fra de harde 30-åra

Jeg vet at det er mange som ser rødt når vi minner om denne epoken i verdenshistorien, men det får stå sin prøve. Det som har hendt kan ikke viskes ut.

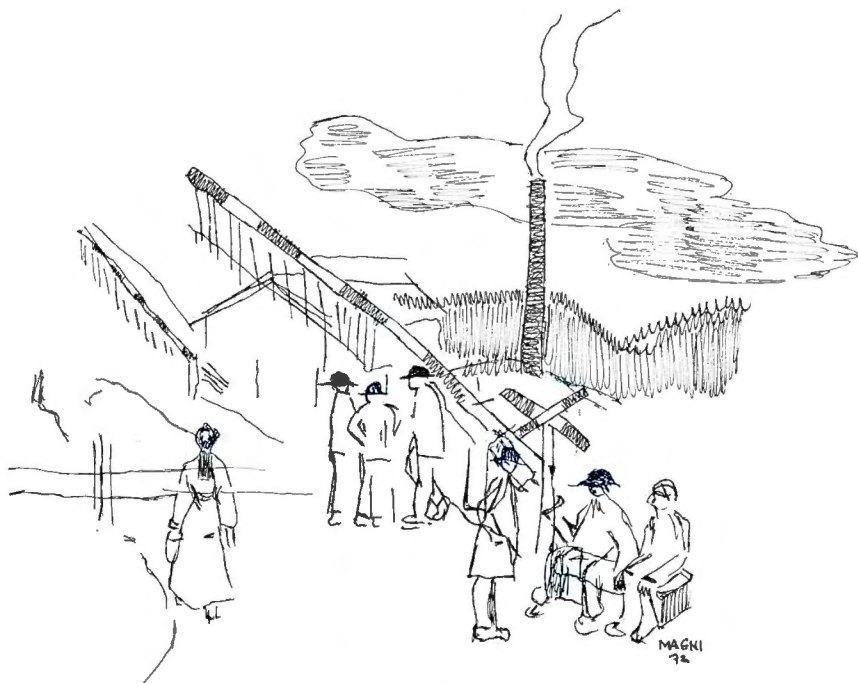
Det som skjer, det skjer, likegyldig om vi liker det eller ikke. Men én ting er klinkende klart. Hadde vi som opplevde disse år, visst det som folk flest vet nå, da hadde vi gått i protestmarsj, minst. I stedet så gikk vi og håpet på bedre tider. Det må her innrømmes at vi var meget, meget underutviklet.

Jeg skal avstå fra å kommentere

de problemer som etter hånden oppsto for dem som så dagens lys senere. Hvor fristende det enn kunne være. Det ble jo tilpasningsvansker og komplekser på løpende bånd, så en faktisk kunne ha bruk for en datamaskin for å greie å gå i surr med det.

Og jeg, da, med min stakkars skolegang. 7 år, annenhver dag. Nei, det går ikke. Mitt hode er ikke beregnet til den slags hjernegymnastikk. Jeg presenterer heller et par viser som ble begått i et lett anfall av galgenhumor som vedkommende visedikter utvilsomt befant seg i.

Begge visene ble fremført på klubben «Fuskeren»s scene i årene 1935—1936.

BOMMAN

Her, utmed bomman vi står
og sjer på folket som går,
og vi er kritisk — politisk iblant.
Vi tar en røyk og ei skrå
og sei: «Det blir vel ei råd
når «Karolina» fra Namsos kjem hit.»

Refr.:

Men når det blenke fra løkta i
toppen-knoppen
da kjem fartyet snart,
grisgaloppen tar gutan fra bomman —
kom an
sei dem så lurt og så rart.
Auan dem bli roind — mest som i ein dis,
og i neste stoind — byinn å sett i flis.
Ja, da bli det pussig og tussig ei stoind,
svetten trenger ut, reint i litervis,
kinnan dem bli rau — når vi sett i flis.
Men det e no artig med farty i groinn
hvis at det har flis.
Ja, De forstår at vi granske — ganske
nøye sjøbøljans kart,
for når det blenke fra løkta
i toppen-knoppen
da kjem fartyet snart.

Det går med fynn og med klem
der vi kjem bøksandes frem,
og vi er modig, — ja, modig og kjekk.
Vi ser at kvinnfolka glør
og at dem kviskre i kor,
vi berre gløtte og fløtte oss vekk.

Refr.:

MED SANG OG POSITIV

Mel.: Ivelands-sekta

Vi har travet Strinda rundt med
dette positiv,
fortjenesta er null og niks, ja
mesta negativ.
Vi lever høyt og flott på Strinda
fattiginstitutt,
for veka får vi kroner fem, dem har de
itj med å prut.

Refr.:

È det itj lurt — e det itj lurt,
hvis alle gjør det samme går det
helt som smurt.

Siste skrik i landbruksstell det har vi
nettopp lært,
forsøksgården i dette stell, den har vi
ganske nært.

Der pløyes ei, der høstes ei — kort sagt
det gjøres niks,
men disiplinen den er stram og meget,
meget striks.

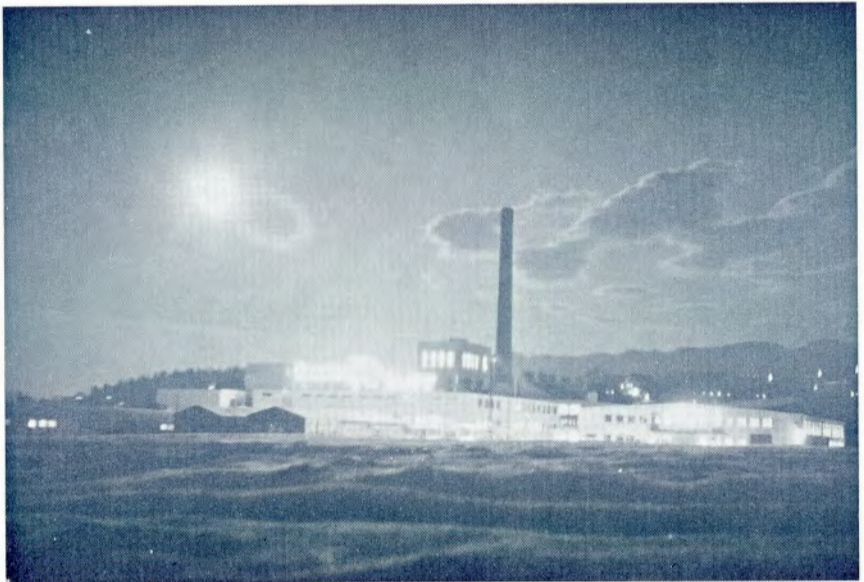
Biskop Stør'n har tatt en tørn, han sei
vi ska ha børn,
han vet nok ikke hva han si'r den gode
gamle bjørn.
Med vitenskap vår lidenskap vi holder
helt i sjakk,
og lar det ganske borgerskap få rope
ve og akk.

Refr.:

Drømmen om en jobb den ligger skjult
i våre sinn,
mens fra Vesterhavet kommer skip til
kysten inn.
Kølasjau for døren står, gå og hent en spa,
men da må du artium og jordmorskole ha.

Refr.:

È det itj lurt — e det itj lurt,
hvis alle gjør det samme går det
helt som smurt.

Romantikken lever på Ranheim. I bleke fullmånenetter kan månen være med på notene. Den foreslår en gyllen ring.

Foto: Arne Larsen

Ranheims.lukta

Det er en forsommerdag i nittenhundre og, — ja jeg husker ikke så nøye årstallet, men jernbanebilletten for en voksen mellom Trondheim og Hell stasjon på tredje klasse kostet kr. 2,10 — så billettprisen skulle tilsi at det er en del år siden. Jeg, — en landsens mann på bytur — var gått ombord på nordgående ettermiddagstog på Trondheim stasjon for hjemreise. Det var godt om plass, for fem minutter før avgang hadde jeg enda både kupéen og vogna for meg sjøl. Jeg hadde tatt plass i bakre ende av vogna, ved døra og med front i kjøretningen, så jeg skuet tomheten bortover benkeradene. Jeg hadde satt meg godt til rette, studerte ei middagsavis som jeg hadde kjøpt av en avisgutt som fulgte med toget. Jeg ser ut av vinduet, ser at konduktøren kontrollerer tiden på sitt lommeur, finner visst at det er tid for avgang og klar-

gjør sin fløyte og sitt grønne flagg, og skal til å gjøre signal for avgang. Da kan jeg høre at det er noen som roper. Det kommer fra plattformen, bakenfor, i retning av stasjonsbygningen. Konduktøren snur seg, stikker fløyta i brystlomma og ruller sammen flagget. Han kommer springende bakover, åpner døra i den vogn jeg sitter, og så roper han: — Hei, damer, kom hit, her er det god plass!

Straks etter hører jeg den vante trampingen av føtter som entrer en vogn og den obligatoriske slamringen av døra som slenges igjen. Så gjør konduktøren signal til avgang, vognene gjør sine reglementerte rykk etter tur, og så er hele vognrekka i fart.

Da toget passerer Brattørbrua går kupédøra opp og to damer (meget unge sådanne) trer inn. De stønnet under sin bagasje som er den største

i volum som jeg ennå har sett på et par pikeskuldre. Og vekten var sikkert også i orden, for med et puh! slengte de seg ned et par-tre benker foran meg. De hadde hver sin hardstappede store ryggsekk med en pank oppå ryggsekklokket og en pank som var festet med reimer under ryggsekkbunnen, som dasket dem bak når de gikk. Dertil hadde de hver sin koffert samt skolevesker. Men de var ikke norske, nei, de var danske. Da de hadde fått ranget sekkene av seg, og likesom fått tatt seg igjen litt, — henslengt på hver sin benk — begynner de å stable koffertene og vesker under taket. Og nå pratet de — og lo de — og skravlet de som livsfrisk ungdom har så lett for å gjøre. Ikke forsto jeg alt det de sa, men noe. De pendlet att og fram mellom vinduene. Snart sto de og stirret ut over fjorden, snart på landskapet på den motsatte side. I en kurve kunne de se mot høgdene oppover mot Geitfjellet, og det var frydefulle utrop for nærsagt alt de så.

— Kan du se de høye bjerge, ikke? Trondhjem er en smukk og deilig by osv. De beundret sjøfuglene som svømte ut fra land etter hvert som toget passerte. Leksvikfjella på andre siden av fjorden sammenlignet de (med en slags kledelig ironi) med Himmelbjerget hjemme i Danmark. Og så lo de og nynnnet og sang innimellom.

Jeg forsøkte å fordype meg i avisen, men gang på gang overrasket jeg meg selv ved at jeg satt og stirret på jentene, og at jeg lyttet etter hva de sa. Nå hadde de satt seg på samme benk med et magasin mellom seg. De diskuterte, lo og kommenterte.

Et eller annet i avisen hadde fanget min interesse, slik at jeg en stund var avledet fra jentene, men så oppdager jeg at det er stilt inne i kupéen — dørgende stilt. Stillheten var oppstått tvert og iørefallende, noe som måtte merkes da disse jentene hadde snakket og bråket alt fra de steg ombord i Trondheim. Jeg titter opp fra avisen for å se hva som kunne målbinde disse to. Toget passerer Vik-elva ved Ranheim Fabrikker og glir inn på Ranheim stasjon. De to satt på samme benk og kjørte bakiengs, altså vendt mot meg. Den ene viser et surt

grin, den andre holder for nesen med hånden. Gad vite hvilken kommentar dere har til Ranheims-lukta, tenkte jeg. Den var stram i dag. Men ingen kommentar. De sitter tause og holder hånden for nesen. Så snur de seg mot hverandre likesom for å hente dobbel kraft, og sammen sender de meg et bebreidende og anklagende blikk.

Ja, hva kan en mistenkt gjøre i en slik situasjon? Ingen ting — absolutt ingen ting. For hadde de enda sagt noe, gjerne i refsende ordelag, — ja, da kunne jeg ha fått bedyret at odøren slett ikke kom fra meg, og at de kunne få komme og forvise seg om at jeg var tørr både her og der. Men et taust, anklagende blikk fra to par jenteøyne under en slik situasjon, det hensetter en stakkar i maktesløshet. Jeg nekter ikke for at det var litt pinlig, men jeg kunne bare snu et blad i avisen og late som ingen ting. — Kom, sier den ene, — lad oss flytte over i en annen vogn. Og nå spretter de opp, tar ned koffertene og vesker fra bagasjehyllen og krøker seg under de svære ryggsekker. Så vender de seg mot meg og bevilger meg et drepende blikk før de forlater denne vogna og flykter inn i den foran. Og det var som om de sa: — Nå kan du bare sitte alene nå i denne drittlukta di! Jo, dette var greit og tydelig som det bare går an? Men kunne ikke dette bli oppklart da? Og misforståelsen rettet?

Nei, dessverre, for etterhvert som toget fjernet seg fra Ranheim, så ble lufta renere, og når jentene hadde fått plassert seg i den nye vogna, da var lufta like klar og ren i alle vognene, også den som jeg satt i, som dene rene og klare forsommerdagen innover langs Strindlandet.

Jeg ble sittende alene resten av reisen, men da jeg sto av på Hell, så jeg de to danske jentene sitte ved vinduet i vogna foran. Og da de så meg gå forbi vinduet deres utenfor på plattformen, var jeg så uhøflig at jeg vinket til dem. Da stivnet de til i ansiktene, og de syntes atter en gang å kunne bevilge meg et av sine drepende blikk.

Ja, dender ranheimslukta!

P. A.

75 år:

Ole S. Barstad	12/12 - 72
Reidar Selnes	25/12 - 72

70 år:

Ludvik Grytbak	11/2 - 73
----------------	-----------

60 år:

Astrid Borgen	6/12 - 72
Torbjørn Stenhaug	25/1 - 73
Peder Moen	7/2 - 73
Karl Solem	15/2 - 73
Aud Eidem	4/3 - 73
Willy Fredriksen	9/3 - 73

50 år:

Erling Gjerstad	18/2 - 73
Johan Svendsen	5/1 - 73
Jan Storli	5/3 - 73

God Jul

